

DAAROM!

openbaar onderwijs verbindt

Derde -herziene- editie

© 2019 Vereniging Openbaar Onderwijs en VOS/ABB, in samenwerking met Hogeschool van Arnhem en Nijmegen, Stenden Hogeschool, Hogeschool Saxion, Hogeschool Windesheim, Hogeschool Inholland, Fontys Hogescholen, Hogeschool de Kempel, Hogeschool Leiden, Hogeschool Rotterdam, Hogeschool Utrecht - Instituut Theo Thijssen en HZ University of Applied Sciences.

Inhoud

1. Inleiding De leerkracht openbaar onderwijs staat voor eigentijds onderwijs	4
2. Uitgangspunten openbaar onderwijs	6
2.1 Actieve pluriformiteit	7
2.2 Basiswaarden democratische rechtsstaat	7
2.3 Kernwaarden openbaar onderwijs	8
3. Samenhang met de kennisbasis geestelijke stromingen	10
4. Bekwaamheidseisen openbaar onderwijs	14
4.1 Brede professionele basis	14
4.2 Vakinhoudelijke bekwaamheid	17
4.3 Vakdidactische bekwaamheid	18
4.4 Pedagogische bekwaamheid	20

1. Inleiding

De leerkracht openbaar onderwijs staat voor eigentijds onderwijs

Onderwijs is meer dan het overdragen van kennis en vaardigheden en het klaarstomen van leerlingen voor de maatschappij. Scholen hebben ook een maatschappelijke opdracht en worden geacht een bijdrage te leveren aan de samenleving en aan de directe omgeving waarin ze zijn gevestigd.

Het openbaar onderwijs heeft een actief pluriform karakter. Het heeft een essentiële en wettelijke opdracht in het leren over en van de diversiteit die onze samenleving kenmerkt, het bijdragen aan integratie en het stimuleren van kritisch-democratisch burgerschap. Het openbaar onderwijs vervult deze taak vanuit de kernwaarden 'Iedereen is welkom', 'Iedereen is benoembaar', 'Wederzijds respect', 'Waarden en normen', 'Van en voor de samenleving' en 'Levensbeschouwing en godsdienst'. Onder deze kernwaarden liggen de democratische basiswaarden ten grondslag. De uitgangspunten van het openbaar onderwijs worden verder toegelicht in Hoofdstuk 2.

Het openbaar onderwijs maakt actief werk van pluriformiteit: kinderen leren immers van en met elkaar door hun culturele, levensbeschouwelijke, etnische en sociaal-economische achtergronden met elkaar te verkennen. Het openbaar onderwijs brengt verschillende opvattingen bij elkaar en laat kinderen op basis van gelijkwaardigheid hierover in dialoog gaan. Het leert kinderen hoe verschillende achtergronden tot anders denken en handelen kunnen leiden en leert hun vanuit dat inzicht eigen opvattingen te ontwikkelen. Binnen het openbaar onderwijs wordt een open en positief-kritische houding bij leerlingen (zowel naar zichzelf als naar medeleerlingen) gestimuleerd. De openbare school is de ontmoetingsplek bij uitstek.

Levensbeschouwing en burgerschapsvorming nemen een belangrijke plek in binnen het openbaar onderwijs. De openbare school kan immers worden gezien als ‘samenleving in het klein’, waarbinnen er aandacht is voor alle verschillende individuen die allen op hun eigen manier het ‘leven beschouwen’ en nadenken over hoe zij willen participeren in onze democratische samenleving. Als een openbare school actief aandacht besteedt aan deze vormingsgebieden, gaat het openbare karakter meer leven. Tevens draagt de school dan bij aan het oplossen van actuele maatschappelijke uitdagingen, zoals het versterken van onderling begrip in onze pluriforme samenleving.

Het Diploma openbaar onderwijs

De Vereniging Openbaar Onderwijs en VOS/ABB zijn samen op diverse manieren bezig de identiteit van het openbaar onderwijs te versterken. Met een aantal hogescholen is gewerkt aan de formulering van specifieke competenties van leerkrachten voor het openbaar onderwijs. Telkens wordt daarbij de verbinding met de kernwaarden gelegd. Vanuit die waarden kunnen leerkrachten het onderwijs invullen en inspelen op de dynamiek van de hedendaagse samenleving. In deze derde herziene editie zijn de competenties in navolging van de herijkte bekwaamheidseisen voor leraren basisonderwijs omgezet in bekwaamheidseisen voor het openbaar onderwijs. Zij vormen de leidraad voor het Diploma openbaar onderwijs (DOO), dat als leergang kan worden aangeboden op pabo-opleidingen. Deze leergang wordt ook als nascholing aangeboden.

2. Uitgangspunten openbaar onderwijs

2.1 Actieve pluriformiteit

Van de openbare school mag worden verwacht dat deze actief en bewust aandacht schenkt aan de diversiteit in de samenleving. Diversiteit verwijst naar de verscheidenheid in afkomst, sociale klasse, etniciteit, religie, taal, geslacht, seksuele oriëntatie en fysieke en mentale capaciteiten.

Actieve pluriformiteit betekent dat er nadrukkelijk aandacht wordt besteed aan verschillende waarden, zonder een uitspraak te doen over de juistheid van verschillende opvattingen. Openheid, ontmoeting en de dialoog vormen de wezenlijke kenmerken van de openbare school. Op de openbare school wordt een positief pedagogisch klimaat gecreëerd waarin iedere leerling en leerkracht zich met zijn eigen unieke achtergrond gewaardeerd en gerespecteerd voelt. Leerlingen leren er samen nadenken vanuit een vragende houding, leren luisteren naar elkaar en leren zich verplaatsen in een ander.

Actieve pluriformiteit betekent voor een leerkracht dat deze in staat en bereid moet zijn de diverse stromingen onbevooroordeeld naar voren te brengen. Kritisch bewustzijn van de eigen politieke, maatschappelijke en levensbeschouwelijke opvattingen is een noodzakelijke voorwaarde voor een actief pluriforme benadering.

2.2 Basiswaarden democratische rechtsstaat

De kernwaarden van het openbaar onderwijs bouwen voort op de 'basiswaarden van de democratische rechtstaat'. Hiermee wordt verwezen naar zeven basiswaarden:

- 1) vrijheid van meningsuiting
- 2) gelijkwaardigheid
- 3) begrip voor anderen
- 4) verdraagzaamheid (tolerantie)
- 5) autonomie
- 6) het afwijzen van onverdraagzaamheid (intolerantie)
- 7) het afwijzen van discriminatie

Belangrijke bronnen zijn de grondrechten uit hoofdstuk 1 van de Nederlandse Grondwet, de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens (UVRM) en het Internationale Verdrag inzake de Rechten van het Kind (VN-Kinderrechtenverdrag). Deze weerspiegelen basale, als universeel beschouwde waarden, die breed zijn geaccepteerd en gelegitimeerd. De basiswaarden van de democratische rechtsstaat drukken voor de Nederlandse samenleving fundamentele waarden uit.

2.3 Kernwaarden openbaar onderwijs

Openbaar onderwijs is algemeen toegankelijk onderwijs. Dit maakt dat de populatie van openbare scholen is te kenschetsen als 'de samenleving in het klein'. Hoe goed die micromaatschappij kinderen op de reële samenleving voorbereidt, hangt samen met de uitgangspunten die een school hanteert in de omgang met leerlingen, ouders, personeelsleden en de omgeving van de school én met de competenties van de leerkrachten om dit doel te realiseren. De basis daarvoor wordt gevormd door de kernwaarden van het openbaar onderwijs. Deze kernwaarden kenmerken het openbaar onderwijs en maken openbare scholen tot hét onderwijs van deze tijd.

01. Iedere leerling welkom

Dit is het fundament van het openbaar onderwijs. 'Iedere leerling welkom' betekent dat kenmerken als afkomst, levensovertuiging, seksuele geaardheid en etniciteit nooit een rol spelen bij het al dan niet toelaten van een kind. De schoolpopulatie kan daardoor redelijk eenvoudig een afspiegeling worden van de wijk of buurt waarin de school staat. In hoeverre dat lukt, is mede afhankelijk van het keuzegedrag van de ouders.

02. Iedereen benoembaar

Net zoals elk kind, is ook elke leerkracht op de openbare school welkom. De openbare school staat open voor iedereen, ongeacht levensovertuiging, godsdienst, politieke gezindheid, afkomst, geslacht of seksuele geaardheid. Aan leraren wordt echter wel de eis gesteld dat zij kunnen en zullen handelen overeenkomstig de beginselen van het openbaar onderwijs.

03. Wederzijds respect

De school als afspiegeling van de samenleving betekent diversiteit binnen de school. Ouders, leerlingen en personeel gaan respectvol met elkaars opvattingen en levensbeschouwelijke overtuigingen om. De pluriformiteit wordt aangegrepen om van elkaar te leren en het onderlinge begrip

te bevorderen. Een persoonlijke overtuiging wordt op de openbare school nooit als de enige ware of de beste gepresenteerd. Noch door ouders en leerlingen, noch door personeelsleden. Dit betekent overigens niet dat alle ideeën getolereerd hoeven te worden. Wederzijds respect is hierbij altijd het uitgangspunt.

04. Waarden en normen

Wederzijds respect wordt mede vormgegeven door expliciete aandacht voor de levensbeschouwelijke en maatschappelijke waarden en normen. Het openbaar onderwijs gaat uit van de beginselen van de democratische rechtstaat, zoals vastgelegd in de (Grond-)wet en internationale verdragen. Juist met het oog op de aanwezige diversiteit moet ook het belang van de verworvenheden van onze democratie aan de orde komen. Deze vormen de kaders waarbinnen de pluriformiteit tot zijn recht kan komen en bieden ruimte voor de opvattingen en uitingen van minderheden.

05. Van en voor de samenleving

‘De school van en voor de samenleving’ geeft het karakter van het openbaar onderwijs goed weer. De aandacht is nadrukkelijk niet alleen naar binnen gericht maar ook naar buiten. Openbare scholen maken steeds meer werk van hun verantwoordelijkheid jegens de samenleving. Ze stimuleren de actieve participatie en betrokkenheid van ouders en kinderen bij alles wat zich op en om de school afspeelt en geven zo een voorbeeld van goed burgerschap. Het gaat hiermee verder dan het enkel afleggen van verantwoording over de resultaten die de school haalt.

06. Levensbeschouwing en godsdienst

Diversiteit van levensbeschouwing is een gegeven in onze samenleving. Het actief benutten van de aanwezigheid van deze diversiteit draagt bij aan het onderling begrip en het respect voor de opvattingen van anderen. De openbare school besteedt hier actief aandacht aan en biedt daarnaast ruimte en gelegenheid voor het geven en volgen van levensbeschouwelijk vormingsonderwijs of godsdienstonderwijs. De invulling van dit onderwijs valt niet onder de verantwoordelijkheid van de school, maar ligt bij externen zoals een kerkgenootschap of andere instellingen met een levensbeschouwelijke grondslag. Het aanbieden van godsdienst- of vormingsonderwijs laat respect voor elkaar zien: er wordt ruimte geboden voor levensbeschouwelijk onderwijs in de eigen richting.

3. Samenhang met de kennisbasis geestelijke stromingen

In 2018 zijn de kennisbases herzien, waarin de noodzakelijke kennis voor de vakbekwame leraar is samengebracht. In het document 'Kennisbases en profilering lerarenopleiding basisonderwijs' staan de herijkte kennisbases uitgewerkt. De pabo's dienen de inhoud van de kennisbases te implementeren in hun eigen onderwijs- en toetsprogramma. De kennisbases bieden ruimte voor de specifieke (levensbeschouwelijke) achtergronden en/of didactische en onderwijskundige uitgangspunten van de verschillende hogescholen.

Een van de kennisbases betreft de kennisbasis geestelijke stromingen. De kennisbasis geestelijke stromingen en de bekwaamheidseisen openbaar onderwijs vullen elkaar uitstekend aan. Er zijn overeenkomsten tussen beide documenten, maar vaak geven de bekwaamheidseisen openbaar onderwijs ook een andere invulling aan de kennisbasis geestelijke stromingen. In de bekwaamheidseisen openbaar onderwijs wordt bijvoorbeeld de koppeling met de openbare identiteit en burgerschapsvorming gemaakt, en aandacht besteed aan het op actief pluriforme wijze behandelen van geestelijke stromingen.

4. Bekwaamheidseisen openbaar onderwijs

Eén school voor alle leerlingen

De bekwaamheidseisen voor het openbaar onderwijs zijn, in navolging van de herijkte bekwaamheidseisen voor leraren basisonderwijs (zoals opgesteld door de Onderwijscoöperatie), geordend in twee categorieën: eisen die betrekking hebben op de meer algemene aspecten van professioneel handelen (brede professionele basis) en eisen die rechtstreeks te maken hebben met het onderwijsleerproces en het leren van leerlingen (vakinhoudelijk, vakdidactische en pedagogische bekwaamheidseisen).

4.1 Brede professionele basis

Algemene definitie 'bekwaamheid en kwalificatie' (Onderwijscoöperatie)

Een bekwame leraar is een leraar die heeft aangetoond dat hij met zijn vakinhoudelijke, vakdidactische en pedagogische kennis en kunde zijn werk als leraar kan verrichten op een professioneel doelmatige en verantwoorde wijze. De leraar verricht zijn werk als deelnemer aan de professionele onderwijsgemeenschap die hij samen met zijn collega's vormt. Voor de leraar primair onderwijs (groepsleraar) gelden de eisen die gesteld worden aan het bachelor-niveau van kwalificatie. Dit houdt in dat hij gevorderde kennis en kunde heeft betreffende het curriculum van het basisonderwijs, de vakdidactieken daarvan en de pedagogische theorieën en methodieken die relevant zijn voor zijn onderwijs. Op basis daarvan en ondersteund door gespecialiseerde handboeken en onderwijsmethododes kan hij:

- Zijn eigen onderwijs vormgeven, afstemmen op het niveau en de kenmerken van zijn leerlingen, uitvoeren, evalueren en bijstellen.
- Samenwerken met collega's in - en waar relevant ook buiten - de eigen instelling en zijn professionele handelen waar nodig afstemmen met hen.
- Bijdragen leveren aan onderwijskundige ontwikkelingen door het raadplegen van bronnen, het inbrengen van informatie en kritische bijdragen aan oordeelsvorming en het oplossen van praktijkproblemen.
- Meewerken aan praktijkgericht onderzoek ten behoeve van onderwijsontwikkelingen en gebruikmaken van nieuwe kennis en inzichten uit onderzoek die praktijkgericht zijn uitgewerkt en beproefd.
- Zelfstandig vormgeven aan zijn professionele ontwikkeling.

Kader: Brede professionele basis voor het openbaar onderwijs: reflectie, samenwerking & ontwikkeling

Met actieve pluriformiteit als uitgangspunt, streeft het openbaar onderwijs naar een pluriform personeelsbestand. Verschillen in het team worden gezien als kansen voor een rijke samenwerking. De leraar draagt bij aan de afstemming binnen zijn team en aan een gezamenlijke visie op het onderwijs en meer specifiek de identiteit van de openbare school. Het openbaar onderwijs stimuleert personeel, ouders en leerlingen om deel te nemen aan de besluitvorming binnen de school over doelstellingen en werkzaamheden. De leraar realiseert en ontwikkelt een betekenisvolle samenwerkingsrelatie, waarbij recht wordt gedaan aan een ieder.

De leraar creëert de voorwaarden die nodig zijn om de doelstellingen voortvloeiend uit de openbare visie van de school te realiseren. De leraar betreft leerlingen in de besluitvorming over de klassenorganisatie en onderkent invloeden van eigen ideeën en beslissingen op de groep. Hij geeft hierbinnen voldoende ruimte voor de culturele, maatschappelijke, levensbeschouwelijke, fysieke en mentale verschillen in zijn groep. De leraar reflecteert op de eigen opvattingen, bekwaamheden en beroepsidentiteit in relatie tot de openbare school en geeft zelf vorm aan de ontwikkeling hiervan.

De leraar bevordert de betrokkenheid van ouders bij de school. Hij legt verbindingen tussen de school en de omgeving en herkent en benut de daar aanwezige diversiteit. Hij verbindt het leren in de school met het leren buiten de school. De leraar stimuleert en initieert ontmoetingen tussen en samenwerking met mensen en instellingen in de omgeving van de school. Als de school een meer homogene populatie heeft, zoekt de school actief de ontmoeting op met mensen met andere culturele en/of levensbeschouwelijke achtergronden, om de leerlingen voor te bereiden op de dialoog in een pluriforme samenleving. De leraar zorgt er samen met anderen voor dat de school een ontmoetingsplaats is in en voor de wijk. Hierbij stimuleert hij de leerlingen om zorg te hebben voor en een actieve bijdrage te leveren aan hun (directe) omgeving.

Bekwaamheidseisen

Een leraar die bekwaam en gekwalificeerd is voor het openbaar onderwijs beschikt over de volgende kennis, houding en vaardigheden:

- A)** laat zich in zijn waardebeoordeling leiden door de kernwaarden van het openbaar onderwijs, met daarin de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens, het VN-Kinderrechtenverdrag en de Nederlandse Grondwet;
- B)** is zich bewust van de eigen sociaal-culturele, levensbeschouwelijke en etnische (en daarmee: waardengeladen) achtergrond en de invloed daarvan op zijn persoonlijkheid, houding en gedrag;
- C)** kan eigen opvattingen en bekwaamheden die betrekking hebben op zijn eigen identiteit onderzoeken en ontwikkelen;
- D)** is zich bewust van zijn eigen waarden en oordelen in relatie tot andere (levensbeschouwelijke, maatschappelijke en culturele) overtuigingen;
- E)** kan hierover de dialoog aangaan met collega's, ouders en instellingen in de omgeving van de school;
- F)** is zich bewust van verschillen in opvattingen, overtuigingen en culturele achtergronden bij collega's en weet hier vertrouwelijk en respectvol mee om te gaan;
- G)** kan de eigen positie en mening verwoorden ten aanzien van levensbeschouwelijke opvattingen, hun doorwerking in het onderwijs en de plaats die de openbare school in de samenleving heeft;
- H)** is in staat met collega's een gezamenlijke visie op actieve pluriformiteit in de eigen openbare school te ontwikkelen en onderbouwen en deze naar buiten toe uit te stralen;
- I)** is in staat de identiteit van de openbare school met collega's concreet te maken in activiteiten en werkwijzen;
- J)** is bereid en in staat te reflecteren op de eigen beroepsidentiteit in relatie tot de identiteit van de werkplek;
- K)** betreft organisaties/personen buiten de school bij het onderwijs;
- L)** kan ontwikkelingen in de samenleving en in de directe omgeving van de school beoordelen in relatie tot de identiteit van de school en weet die met collega's bespreekbaar te maken.

4.2 Vakinhoudelijke bekwaamheid

Algemene definitie (Onderwijscoöperatie)

Vakinhoudelijk bekwaam wil zeggen dat de leraar de inhoud van zijn onderwijs beheerst. Hij 'staat boven' de leerstof en kan die zo samenstellen, kiezen en/of bewerken dat zijn leerlingen die kunnen leren.

De leraar kan vanuit zijn vakinhoudelijke expertise verbanden leggen met het dagelijks leven, met werk en met wetenschap en bijdragen aan de algemene vorming van zijn leerlingen. Hij houdt zijn vakkennis en -kunde actueel.

Kader: Vakinhoudelijke bekwaamheid in het openbaar onderwijs

De leraar heeft kennis van de inhoud van de vormingsgebieden levensbeschouwing, geestelijke stromingen en burgerschapsvorming en de positie hiervan binnen het openbaar onderwijs. Hij weet hier op actief pluriforme wijze vorm aan te geven en bij te dragen aan de identiteitsontwikkeling van leerlingen.

De leraar gaat uit van individuele verschillen in niveau, tempo, interesse, levensbeschouwelijke en culturele achtergrond en weet daar vakinhoudelijk op aan te sluiten en er actief gebruik van te maken, waarbij hij aansluit bij de belevingswereld van het kind.

Bekwaamheidseisen

Een leraar die vakinhoudelijk bekwaam is voor het openbaar onderwijs, beschikt over de volgende kennis, houding en vaardigheden:

- A)** heeft kennis van de positie en betekenis van het openbaar onderwijs in het Nederlandse onderwijsbestel, alsmede de positie van samenwerkingsscholen, en kent de belangrijke kenmerken van het openbaar onderwijs;
- B)** heeft kennis van de vakken/vormingsgebieden levensbeschouwing, geestelijke stromingen en burgerschapsvorming, en is in staat om deze op actief pluriforme wijze te implementeren;
- C)** kan de visie op levensbeschouwelijk onderwijs verbinden met de praktijk van de openbare basisschool;
- D)** kan het kennisgebied geestelijke stromingen zo vormgeven dat het de openbare identiteit ondersteunt;
- E)** is in staat en bereid om tot onderlinge afstemming te komen met de docent godsdienstig / humanistisch vormingsonderwijs (G/HVO);
- F)** is in staat om vanuit een kritisch-democratische houding aandacht te schenken aan burgerschapsvorming;
- G)** heeft kennis van de levensbeschouwelijke ontwikkeling van kinderen;
- H)** heeft kennis van de morele ontwikkeling van kinderen;
- I)** herkent levensbeschouwelijke, filosofische en morele thema's en kan inspelen op dergelijke vraagstukken;
- J)** kan leerlingen het verband laten zien tussen dergelijke vraagstukken, hun dagelijks leven en actuele ontwikkelingen in de samenleving.

4.3 Vakdidactische bekwaamheid

Algemene definitie (Onderwijscoöperatie)

Vakdidactisch bekwaam wil zeggen dat de leraar de vakinhoud leerbaar maakt voor zijn leerlingen, in afstemming met zijn collega's en passend bij het onderwijskundige beleid van zijn school. Hij weet die vakinhoud te vertalen in leerplannen of leertrajecten. Hij doet dit met een professionele, ontwikkelingsgerichte werkwijze, waarin de volgende handelingselementen herkenbaar zijn:

- Hij brengt een duidelijke relatie aan tussen de leerdoelen, het niveau en de kenmerken van zijn leerlingen, de vakinhoud en de inzet van de verschillende methodieken en middelen.
- Bij de uitvoering van zijn onderwijs volgt hij de ontwikkeling van zijn leerlingen.
- Hij toetst en analyseert regelmatig en adequaat of de leerdoelen gerealiseerd worden en hoe dat gebeurt.
- Op basis van zijn analyse stelt hij zo nodig zijn onderwijs didactisch bij; zijn onderwijs gaat met de tijd mee.

Kader: Vakdidactische bekwaamheid in het openbaar onderwijs

De leraar maakt gebruik van verschillende didactische methodieken en middelen om de openbare identiteit concreet te maken in activiteiten en werkwijzen. Hij weet op actief pluriforme wijze vorm te geven aan de vakken/vormingsgebieden levensbeschouwing, geestelijke stromingen en burgerschapsvorming, op een wijze die aansluit bij de ontwikkeling en belevingswereld van zijn leerlingen. Hij kan deze vak- en vormingsgebieden geïntegreerd vormgeven. De leraar gaat uit van individuele verschillen in niveau, tempo, leerstijl, interesse, levensbeschouwelijke en culturele achtergrond en weet daar didactisch op aan te sluiten en er actief gebruik van te maken.

Bekwaamheidseisen

Een leraar die vakdidactisch bekwaam is voor het openbaar onderwijs, beschikt over de volgende kennis, houding en vaardigheden:

- A)** is in staat zijn onderwijs aan te laten sluiten bij de verschillende fasen in morele en levensbeschouwelijke ontwikkeling;
- B)** is in staat op een gevarieerde manier les te geven en daarbij actief gebruik te maken van de levensbeschouwelijke, maatschappelijke en culturele verschillen in de groep;
- C)** organiseert activiteiten waarin kinderen zich verdiepen in overeenkomsten en verschillen tussen elkaar en waarin kinderen zich verdiepen in de achtergronden van de verschillen;
- D)** is in staat om op actief pluriforme wijze een gesprek over levensbeschouwelijke vragen te voeren;
- E)** is in staat leerlingen te begeleiden bij betekenisvolle gebeurtenissen (zoals geboorte, dood, echtscheiding etc.), rekening houdend met de verschillende achtergronden van de leerlingen, waaronder levensbeschouwelijke en culturele;
- F)** is in staat vieringen inhoud te geven op actief pluriforme wijze;
- G)** is in staat om die momenten te herkennen die de mogelijkheid bieden tot een levensbeschouwelijk gesprek;
- H)** is in staat communicatie in de groep tot stand te brengen en te begeleiden op actief pluriforme wijze;
- I)** past activiteiten en procedures toe waarbij kinderen actief en bewust oefenen met democratie en democratisch gedrag;

4.4 Pedagogische bekwaamheid

Algemene definitie (Onderwijscoöperatie)

Pedagogische bekwaamheid wil zeggen dat de leraar met een professionele, ontwikkelingsgerichte werkwijze en in samenwerking met zijn collega's een veilig, ondersteunend en stimulerend leerklimaat voor zijn leerlingen kan realiseren. Hij volgt de ontwikkeling van zijn leerlingen in hun leren en gedrag en stemt daarop zijn handelen af. Hij draagt bij aan de sociaal-emotionele en morele ontwikkeling van zijn leerlingen. Hij kan zijn pedagogisch handelen afstemmen met zijn collega's en met anderen die voor de ontwikkeling van de leerling verantwoordelijk zijn. Deze uitspraak heeft een brede betekenis en impliceert ook de bijdrage van de leraar aan burgerschapsvorming en de ontwikkeling van de leerling tot een zelfstandige en verantwoordelijke volwassene. Ook in pedagogische zin blijft zijn onderwijs van deze tijd.

Kader: Pedagogische bekwaamheid in het openbaar onderwijs

De leraar gaat uit van menselijke waardigheid, pluriformiteit en democratie als belangrijkste waarden. Hij laat zien dat een eigen kritisch oordeel tot stand komt door problemen te benaderen vanuit verschillende invalshoeken. De leraar stimuleert kinderen tot een kritisch-democratische houding. Hij zorgt ervoor dat leerlingen respectvol met elkaar omgaan, verantwoordelijkheid nemen voor elkaar, moreel gedrag oefenen en een eigen morele verantwoordelijkheid ontwikkelen.

De leraar is in staat om met sociaal-culturele, levensbeschouwelijke en etnische verschillen om te gaan op een respectvolle manier. Hij weet de communicatie over cultuur en levensbeschouwing te bevorderen, waarbij hij onderscheid aanbrengt tussen eigen en gedeelde waarden. Hij herkent en benut momenten waarin waardengerelateerde thema's zich voordoen. Hij schept binnen de groep een coöperatieve sfeer en weet van de groep een gemeenschap te maken waarin de kinderen op een respectvolle manier elkaars achtergronden kunnen verkennen en vragen stellen over elkaars sociaal-culturele, levensbeschouwelijke en etnische achtergronden. Hij is in staat om samen met de kinderen - vanuit gedeelde waarden - een democratische levensvorm op te bouwen.

Bekwaamheidseisen

Een leraar die pedagogisch bekwaam is voor het openbaar onderwijs, beschikt over de volgende kennis, houding en vaardigheden:

- A)** gaat respectvol - vanuit de kernwaarden van het openbaar onderwijs - met kinderen om en begeleidt hen in hun sociale, morele en identiteitsontwikkeling;
- B)** zorgt dat elk kind zich veilig voelt en de eigen gedachten en gevoelens durft te uiten en mag zijn wie hij is;
- C)** geeft ruimte aan ieders mening, visie, opvattingen en overtuiging binnen de kaders van het openbaar onderwijs, vanuit het uitgangspunt dat iedere waarheid even waar is;
- D)** kan aangeven welke verschillen er kunnen zijn in de communicatie tussen verschillende sociaal-culturele, levensbeschouwelijke en etnische groepen en hoe interculturele communicatie verloopt;
- E)** leert leerlingen kritisch te kijken naar zichzelf en de eigen opvattingen, en anderen en hun opvattingen;
- F)** leeft voor en laat de kinderen ervaren dat verschillen vanzelfsprekend zijn. Hij stimuleert de kinderen zich te verdiepen in elkaars verschillende (levensbeschouwelijke) achtergronden en deze te respecteren;
- G)** leeft voor en laat de kinderen ervaren dat het feit dat iedereen verschillend is waardevol is;
- H)** leeft voor en laat de kinderen ervaren dat het belangrijk is vragen te stellen vanuit verschillende invalshoeken bij wat er gebeurt en wat mensen zeggen (en schrijven) en op basis van deze vragen en antwoorden tot een eigen afgewogen oordeel te komen;
- I)** past technieken en methodieken toe waardoor kinderen op actief pluriforme wijze oefenen met moreel gedrag en morele oordeelsvorming;
- J)** stimuleert bij leerlingen een actief vragende houding, en het stellen van levensbeschouwelijke en filosofische vragen;
- K)** leeft voor en laat kinderen ervaren dat democratie iets is dat ontstaat door samen de regels te bepalen, door samen verantwoordelijk te zijn;
- L)** stimuleert leerlingen om zorg te hebben voor en een actieve bijdrage te leveren aan hun omgeving;
- M)** kiest organisatievormen waarin ruimte is voor eigen initiatieven en keuzes van leerlingen.

Vereniging Openbaar Onderwijs

Postbus 60182

1320 AE Almere

T 036 533 15 00

E voo@voo.nl

W www.voo.nl

VOS/ABB

Postbus 162

3440 AD WOERDEN

T 0348 405 200

E welkom@vosabb.nl

W www.vosabb.nl